

Pasiūlymas konkursui“ PADOVANOK LIETUVAI VIZIJĄ“:

LIETUVA NE TIK „ŽALIA“, bet pirmiausia - SOLIDARI KŪRYBINĖ VISUOMENĖ

Dobilas KIRVELIS

Lietuvos ateities strateginė vizija, jos siūlymas sudarytas remiantis:

- gyvųjų organizuotų sistemų, tame tarpe socialinės inžinerijos teorijomis;
- informacinių ir bio-neuroinformacinių technologijų kūrybinės raidos dėsniniais;
- informacijos (gilesne) samprata, kaip pamatinės mokslo-technologinės vertybės (prie medžiagos ir energijos) ir jos gamybos – kūrybos - reikšme Žmogui ir visuomenei;
- neokantiniu etikos imperatyvu.

Pagrindiniai lengvai prieinami šaltiniai:

1. J. G. Miller. Living Systems. New York: McGraw-Hill, 1978.
2. D. Kirvelis. Biofizika (vadovėlis), VUL, 2007.
3. D. Kirvelis. Neuroinformatika (Mokymo priemonė). CD, Technologija, 2008. (www.biofizika.gf.vu.lt).
4. R. Florida. The Rise of the Creative Class. Basic Books 2002.
5. R. Kurzweil. The Singularity is Near: When Humans Transcend Biology. Viking Penguin, 2005.
6. Juan Enriquez. Kai ateitis užvaldo mus. Vilnius, Mūsų Knyga, 2007.
7. K. R. Popper. Rinktinė. (mokslinis metodas ir socialinė inžinerija). Vilnius, Pradai, 2001.
8. Ė. Fromas. Turėti ar būti ? Vilnius, Valstybinis leidybos centras, 1992; Kaunas, Verba vera, 2005.

Kad Lietuva būtų „žalia“, Lietuvos žmogus privalo Gamtą, ypač Gyvąją Gamtą matyti, ne kaip žmogaus-plėšrūno auką, bet kaip kasdienio gyvenimo partnerį, privalo su ja sietis ne konkurentiniais ar plėšrūniškais, bet, kas yra net svarbiau, kooperaciniais ryšiais: „*Žmogus padeda Gamtai – Gamta atsilygina - tarnauja Žmogui*“. Bet, kad tai būtų įgyvendinta - visų pirma tokie pat santykiai turi būti įgyvendinti ir tarp pačių žmonių – tarp jų vyrautų ne plėšrūniški, ne konkurentiniai, bet partneriniai kooperatyviniai ryšiai: „*Aš padedu tau, tu padedi man, mums visiems vadovaujantis bendru etiniu principu – Gamta ir Žmogus joje yra pati didžiausia vertybė, o materialiosios vertybės (materialusis turtas, pinigai) niekada negali būti svarbiau už Žmogų ir Gamtą*“. Visuomenė, kuri materialųjį turtą iškelia virš Žmogaus ir Gamtos tampa amoralia visuomene, ji save naikina ir yra pasmerkta išnykti. (I. Kanto etinio imperatyvo – neokantinės etikos variacija).

Todėl, siekiant, kad Lietuva būtų „žalia“, pirmiausia reikia išugdyti solidarius santykius tarp žmonių, o tada kooperaciniai-partneriniai santykiai su Gamta formuosis savaime, kaip neišvengiama pasekmė.

Žmogaus ir žmonių ugdymui kitokiai etinei gyvenimo nuostatai nei yra vyraujanti šiuo metu, pirmiausia reikia gerai suprasti žmogaus, kaip biologinės būtybės ir jo rūšies specifines savybes. Naujausi mokslo tyrimai pateikia pakankamai faktinės medžiagos, kuri rodo, kad

žmogaus elgesį lemia dvi informacinio valdymo sistemos (posistemiai): genai arba genetinė informacija, formuojanti egoizmą (*The selfish gene*) – plėšrūniškai konkurentinę - egoistinę elgseną, ir kita, neuroinformacinė (*neocortex*) informacija – kooperacinę-kūrybinę ar net altruistinę elgseną.

Valstybė, suformavusi mokslu pagrįstą solidarią kūrybinę klasę (socialinį sluoksnį), kurios valdymo struktūros pripažintų kūrybingumo vertybę bei kūrybiškumo ugdymo ypatingą svarbą, ir šiai klasei sudariusi sąlygas pilnavertiškai reikštis, įgis galingiausią irankį optimaliausiai ir greičiausiai spręsti bet kurias esančias ir iškylančias problemas.

Vadovaujantis šiomis, mokslo padiktuotomis nuostatomis, pateikiama solidarios kūrybinės Lietuvos formavimo vizija-projektas, vedantis ir į „žalią“ Lietuvą taip pat.

Vizija-projektas sudarytas iš šių dalių:

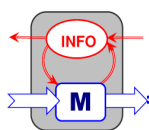
1. **Keisti edukacinę sistemą;** šiandien vyraujanti, kūrybiškumą slopinanti vaikų ir jaunimo mokymą, orientuotą nuostatomis „pakartok“, „atkartok“, „mėgdžiok“, keisti mokymu nuostatai – „sugalvok – sukurk pats“.
2. **Formuoti pamatinę mokslo-technologinę kūrybinę visuomenės klasę (socialinį sluoksnį, *creative class*);** mūsų visuomenėje vyraujančią kūrybingumo sampratą kaip linksmybių-šou (*creative industry*) kūrybą, pakeisti pamatine mokslo-technologinės kūrybos sampratą, vedančia link kūrybinės visuomenės.
3. **Keisti visuomenės etines nuostatas;** mūsų žmonių gerovės sampratą, gyvenimo malonumo išraišką kaip turimą materialaus turto (pinigų) bei turimos valdžios kiekį, pakeisti vyraujančiu malonumo pojūčiu kaupti žinias, žinojimą, racionalia, mokslu grįsta esančių ir vis žmogui bei visuomenei iškylančių problemų supratimo bei šių problemų kelių jas spręsti paieškos – kūrybos malonumu. Tai yra kitokia etine nuostata - mokslo-technologinės kūrybos – informacijos gamybos nuostata. (Technologinė kūryba suprastina plačiau ir giliau: pavz. edukaciją suprantant kaip aukščiausio lygio informacinę (psicho-neuroinformacinę) technologiją, kurios paskirtis – gimusius ir augančius vaikus, jų smegenis sužadinti ne mėgdžiojimui, bet kūrybai (*Creative compact*)).

Visuomenė, pradėjusi šią viziją įgyvendinti, rezultatus gali pajusti ne anksčiau kaip po 25 – 30 metų, kai subręs ir ateis į visavertį mūsų gyvenimą šiomis nuostatomis orientuota nauja karta. Bet kitokį visavertės visuomenės išlikimo kelią, šios vizijos autoriaus nuomone, vargu ar mes turime.

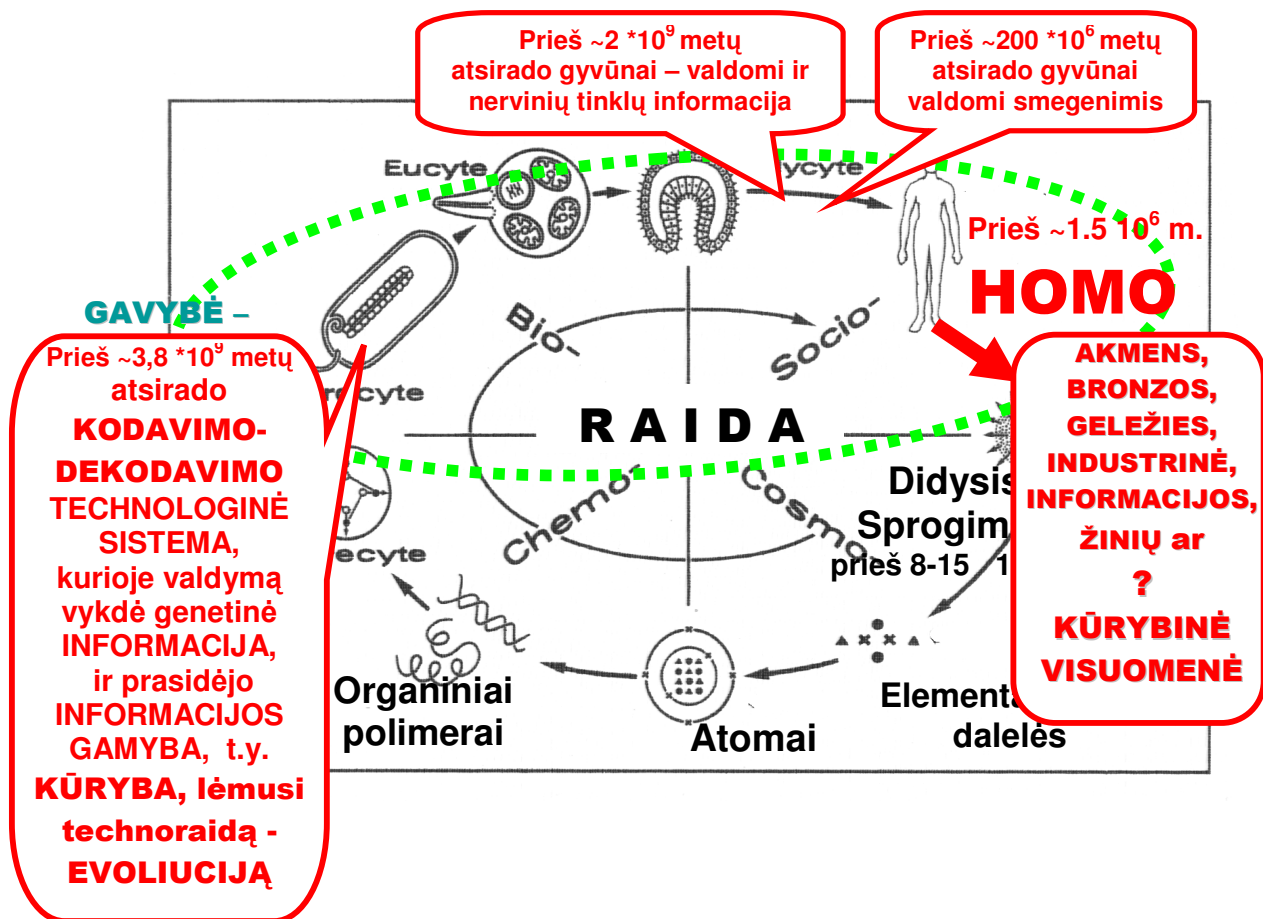
1. Kūrybingumo ugdymo edukacija. Mokyti mokyti – konstruoti savąjį žinojimo sistemą

Mokslo požiūriu gyvojo ir žmogiškojo socialinio pasaulio esmės ir raidos principų bei mechanizmų, atsidursime prie paradigmos, kad gyvasis pasaulis yra amžina technologijų kūrybos - raidos sistema. Nes gyvieji organizmai, kaip ir visuomenės kasdienis gyvenimas, visą laiką privalo „remontuotis“, gaminti panašius į save pačius (daugintis) ir net tobulintis. Tam reikalui jie visą laiką turi kurti technologines priemones,

elgsenos taisyklės ir pan. Jeigu jie to daryti nesugebėtų, jų Žemėje nebūtų. O tai, ką jie privalo daryti ir daro, vadintina bendru pavadinimu – technologijos (suprantant plačiąja prasme).

Pasaulio raida **organizuotų sistemų** teorijos požiūriu

1 pav. Pasaulio evoliucijos schema, rodanti gyvybės ir visuomenės raidos kelią kūrybinės visuomenės link. Gyvybės atsiradimas – tai uždarojo informacijos ciklinio kodavimo-dekodavimo struktūros susiformavimas, prieš 3–4 milijardus metų Žemėje pradėjęs biologinę evoliuciją (genetinę stochastinę informacijos gamybos būdą – naujų rūšių technologinių projektų gamybą ir kūrybą), suformavęs BIOSFERĄ, davęs psichologiją ir mąstymą (antrąją informacijos gamybos technologinę priemonę – kūrybiškumą – šiltakraujų individų konstruktyviąją fantaziją), o dar vėliau (jau matomą šiandien) – socialinę industrinę, informacinę, žinių, kūrybinę visuomenę ir NOOSFERĄ

Gyvybės, gyvųjų sistemų evoliucijos natūraliosios technologinės raidos tyrimai, ypač informacinių technologijų požiūriu, rodo, kad šiltakraujai gyvūnai (žinduoliai ir paukščiai), o ypač žmogus, ne tik moko savo vaikus (perduoda gyvenimo patirtį - informaciją), bet sugeba rasti nestandartinius išskylančių problemų sprendimus (gaminti informaciją - kurti) ir juos tam tikromis informacinėmis priemonėmis perduoti savo rūšies individams, populiacijai. Šiltakraujų gyvūnų sugebėjimus mokytis ir mokyti lemia tam tikrame bioevoliucijos periode susiformavę specialios smegenų žievės (*neocortex*) struktūros, specialios informacinės technologijos,

vykdančios informacijos gamybos bei perdavimo procedūras. Šios smegenų struktūros, jų raida lėmė technologinę kūrybą - žmogaus atsiradimą ir žmonių visuomenės technologinę raidą. Pradžioje – ugnies ir akmens technologijas, vėliau molio, gyvūnų ir augalų prijaukinimo (pirmykštės agro-biotechnologijos), bronzos (graikų kultūra), geležies (romėnų kultūra), chemijos ir fizikos mokslai (industrinė visuomenė), o kibernetika-informatika (informacinė) ir t.t. Pasaulio raidos schema organizuotų sistemų teorijos požiūriu pateikta 1 pav.

Ši pasaulio technologinės evoliucijos schema akivaizdžiai rodo, kad gyvybės (biosistemų) raida, pagrįsta informacinių technologijų atsiradimu ir jų raidos dėsningumais, tęsiasi žmonių visuomenės technologinės raidos forma. Visą laiką kintant žemės gamtinėms sąlygoms, žmogus, kaip ir gyvoji gamta, vis sukuria naujas technologines priemones. Šios kūrybos procese pirmasis žingsnis – išskylančių problemų konkretizuotas formulavimas, projektų-programų kūryba, jų imitacinis modeliavimas ir sprendimų priėmimas, technologinių priemonių paieška ir kūryba, bei sprendimu atrinktų projektų įgyvendinimas. Visa tai natūraliai daro gyvoji gamta, ir žmonių visuomenė. Biologinių technologijų kūrybinė viršūnė – šiltakraujų smegenys, smegenų žievė (*neocortex*) – struktūra sugebanti visa tai daryti informaciniame lygyje ir valdyti įgyvendinimą. Žmonių visuomenėje tai turi daryti socialinės kūrybinės struktūros – kūrybinė klasė (*creative class* pagal R. Florida).

Visa tai suprantant, mums Lietuvoje negaištant, pirmiausi, formuojant mokslo-technologinę kūrybinę klasę, - radikaliai perorientuoti vaikų ir jaunimo edukacinę sistemą, įvertinus smegenų žievės funkcinę paskirtį ir informacinės veiklos principus. Šios neurostruktūros funkcionuoja analizės per sintezę principu, naudodamos tam tikrą individo suformuotą žinojimo sistemą. Žmogaus atvejais ši žinojimo sistema individui suteikia sisteminio mastymo galimybę – formuluoti problemas, kurti problemų sprendimo projektus-planus, atlikti šių projektų imitacinį modeliavimą, priimti sprendimus veiklai, ir valdyti savus veiksmus pagal priimtą projektą-planą. Individo sisteminiam mastymui naudojama žinojimo sistema gali būti įdėta jau suformuota kitų mokymo procese, ir gali būti suformuota pačio individo - asmenybės. Agrarinėje (feodalinėje) ir industrinėje (kapitalistinėje) visuomenėse vyrauja vaikų ir jaunimo mokymas įdedant jau suformuotas žinojimo sistemas – mokymas principu *atkartok*. Ugdant kūrybinę visuomenę būtina jaunimo mokymą transformuoti – pakeisti mokymo principą *atkartok (copy/paste)* – principu *sugalvok - sukurk*. Tam reikalinga vaikus ir jaunimą mokyti formuoti – konstruoti savąją žinojimo sistemą. Išskyla poreikis įgyvendinti konstruktyviojo mokymo metodus – konstruktyviosios mokslo-technologinės edukacijos sistemą.

Tam reikalinga:

1. Išskelti į specialųjį rangą **pora universitetų** – vieną fundamentinį kitą technologinį, jauniems kūrybinio sluoksnio specialistams rengti. Suprantama, studijoms atrenkant pagal kūrybiškumo savybes. Vienas pagrindinių kūrybiškumo kriterijų – sugebėjimas konkrečią humanitarinę situaciją pervesti į abstraktaus aiškinimo lygį (schemas, matematinės ar loginės formules), jame daryti išvadas, sprendimus, ir sprendinius interpretuoti jau konkrečia humanitarine forma. (Atlikti kodavimo-dekodavimo procedūras). Tam atranka gamtos, tikslųjų ir technologinių mokslų kūrybinėms studijoms turi būti atliekama pagal matematikos, o humanitarinėms studijoms – pagal logikos sugebėjimus.
2. Organizuoti pradinio ir viduriniojo mokymo **pedagogų perkvalifikavimą** mokyti kūrybai (mokymuisi *sugalvok – formuok savąją žinojimo sistemą*), o ne egzaminui, pakartojimui (ne mokymui *atkartok*), bei atitinkamų mokymo klasių mokyklose, kuriose jau yra pasirengusių kūrybinio mokymo nuostatų pedagogų, formavimą.
3. Siekiant išryškinti įgimtą kūrybingumą ir skatinti jo vystymą, išplėsti įvairių mokslo sričių **moksleivių mokslo-technologinių olimpiadų organizavimą**, olimpiadoms suteikiant ypatingo dėmesio statusą, sudarant išskirtines galimybes olimpiadų prizininkams įstoti ir studijuoti atitinkamose Lietuvos aukštosiose mokyklose.

Kūrybinės edukologijos mokytojams rengti galima panaudoti mokytojų tobulinimo institucijas. Moksleivių kūrybingumo stebėsenai ir skatinimui labiausiai tinkami Respublikiniai moksleivių techninės kūrybos namai Vilniuje, ten koncentruoti moksleivių olimpiadų organizavimą. Tai būtų mokslo-technologinės kūrybinės klasės

pamatinis indėlis ateičiai. Šiandieninei mokslo-technologinei kūrybai reikia organizuoti pagal esamas realias galimybes.

2. Kūrybinės mokslo-technologinės klasės formavimas šiandien. Vilniaus-Kauno kūrybinis megatechnopolis

Lietuva nėra išsivysčiusi šalis - nei agrariškai, nei industriškai. O mokslo-technologinis kūrybinis sluoksnis (kūrybinė klasė) pas mus kažin ar sudaro kelis procentus. Kūrybinio darbo žmonės yra, pavyzdžiui, mokslo-pedagoginiai darbuotojai, kurie neskaičiuodami valandų, gaudami varganą atlyginimą, dirba tai todėl, kad tame darbe jaučiasi tikrais žmonėmis - ieškančiais, kuriančiais nauja ir tai jiems sukelia pagrindinį gyvenimo pasitenkinimą. Bet jų vargu ar yra vienas procentas. Kur kas didesnė mūsų mokslinio sluoksnio dalis veržiasi į valdančiąsias, t.y. nekūrybines, kūrybiškumą slopinančias struktūras, ir dirba ne kūrybai, o dėl atlyginimo. Kūrybinio socialinio sluoksnio formavimui pas mus, Lietuvoje, neatidėliojant reikia, sukurti nors vieną visavertį (ne formalų) **mokslo-technologinį kūrybinį centrą**, sudarytą iš glaudžiai (solidariai) dirbančių, kūrybiškų *tolerancijos, technologiškumo ir talentingumo (TTT* pagal R. Florida) principus pripažįstančių darbuotojų – mokslininkų tyrėjų, inžinierių konstruktorių ir technologų gamybininkų. Lietuvos kūrybinės visuomenės formavimo konkretesnis žingsnis turėtų būti:

- Įvertinant jau XXI-jo amžiaus iššūkius, kuo skubiau mokslo-technologinės kūrybos požiūriu kooperuoti Vilniaus-Kauno miestus į bendrą, su apie juos ir tarp jų esančiais miestais bei miesteliais, konglomeratą (Vilniaus-Kauno kūrybinį megatechnopolį) naujovių paieškai ir įgyvendinimui. Tai apjungtų Vilniaus-Kauno dvimiesčio idėją (J. Vanagas) su mokslo-technologijų kūrybine Lisabonos Strategijos idėja, ir visa tai radikaliai lemtų Lietuvos ateitį.
- Toks Vilniaus-Kauno kūrybinis megatechnopolis sukurtas ne savivaldybių, bet nacionalinės programos lygmenyje apjungus Kauno technologinį potencialą su Vilniaus fundamentinių mokslų kūrybinio potencialu, ženkliai padidintų bendrąjį mokslo-technologinį kūrybingumą – padidintų sėkmę, mažintų nesėkmės riziką laipsnį. Be to, tai būtų suformuotas Lietuvos idėjinis-kūrybinis židinys (kūrybinis traukos centras), iš kurio sklįstų tikro žmogiško – kūrybinės veiklos gyvenimo nuostatos po visą Lietuvą.
- Vilniaus-Kauno kūrybinio megatechnopolio pradinis kūrybinės mokslo-technologinės paieškos prasmingas žingnis galėtų būti bioinformacinių technologijų link, darnia kryptinga tematika apjungiant Vilniaus biotechnologijas su Kauno informacinėmis ir kai kuriomis biomedicinos technologijomis.
- Vilniaus-Kauno kūrybinis megatechnopolis – ALTERNATYVA 5-kiems SLĖNIAMS. Kuriami 5 savarankiški slėniai vargu ar duos rezultatą – inovacinį produktą, tik skaldis, tarnaus nekūrybiniams konfrontaciniams santykiams tarp mūsų potencialių kūrybinės klasės darbuotojų. Be to, tam tikros mokslo ir verslo grupės pasidalins ir suvalgis didžiulius pinigus, o sudalinus didžiulius pinigus į 5 dalis – kiekvienai jų bus permaža ką nors rimtesnio inovatyvaus sukurti. Rimtai mokslo technologinei kūrybai su konkrečia inovacine prekine išeiga (pavz. panašia Suomijos NOKIA'į), reikalingi labai ir labai dideli pinigai, nukreipti vienai išmintingai parinktai mokslo-technologijos paieškų kryptčiai. Būtina 4 Kauno-Vilniaus „slėnius“ apjungti bendru mokslinės-technologinės kūrybos išeigos tikslu. Toks tikslas, išplaukiantis iš apibendrintos biosistemų strateginės raidos krypties, šią idėją perkėlus į visuomenės technologinės raidos tendencijų prognozę, galėtų būti – bio-neuroinformacinių technologijų, pagrįstų molekuliniais ir neuroinformaciniais mechanizmais bei principais, tyrimai ir kūryba. (R. Kurzweil'o prognozės, *technological singularity*, 2005, 2008; *Juan Enriquez*, 2007).

Lietuva turi didžiulę socialinio-technologinio atsilikimo naštą – didelį atsilikusį, net dominuojantį agrarinį ūkį ir neišsivysčiusią industriją - su gausia jaunų darbingų žmonių emigracija bei augančiu pensininkų sluoksniu. Viena iš pagrindinių visų šių blogybių priežasčių yra nesolidarūs - konkuruojantys ir net

plėšrūniški tarpusavio santykiai. Rimtas stambaus masto mokslo-technologinės kūrybos siekis turėtų padėti pamatinius akmenis solidariai kūrybinei visuomenei formuoti.

3. Per technologinę kūrybą – solidarios kūrybinės visuomenės link. Naujų visuomenės gyvenimo etinių principų formavimas

Moksliniai tyrimai rodo, kad žmogus, kaip ir visa gyvoji gamta, yra amžinų esamų ir vis atsirandančių naujų problemų aplinkoje, kurių sprendimui reikalinga atrasti, sugalvoti, sukurti ir įgyvendinti naujas technologines priemones. (*“All life is problems solving”* - K.R. Popper.). Tai teigia ir fiziniai mokslai, kurie daro išvadas, kad gyvybė, organizuota jos veikla yra – entropijos (neorganizuotumo, betvarkės) mažinimo vyksmai, t.y. – organizuotumo didinimas. (*“... living matter evades the decay to thermodynamical equilibrium by feeding on negative entropy”* – E. Schrödinger). O kibernetikos mokslai rodo, kad šią organizuotą veiklą lemia specifinė mokslo vertybė – informacija, kuri valdo vyksmus taip, kad būtų funkciškai tikslinga veikla, specialialiomis informacinėmis technologijomis. Todėl, išspręst problemą reiškia - sukurt naują technologiją ar net technologinę sistemą, bei ją įgyvendinti kasdieniame visuomenės gyvenime.

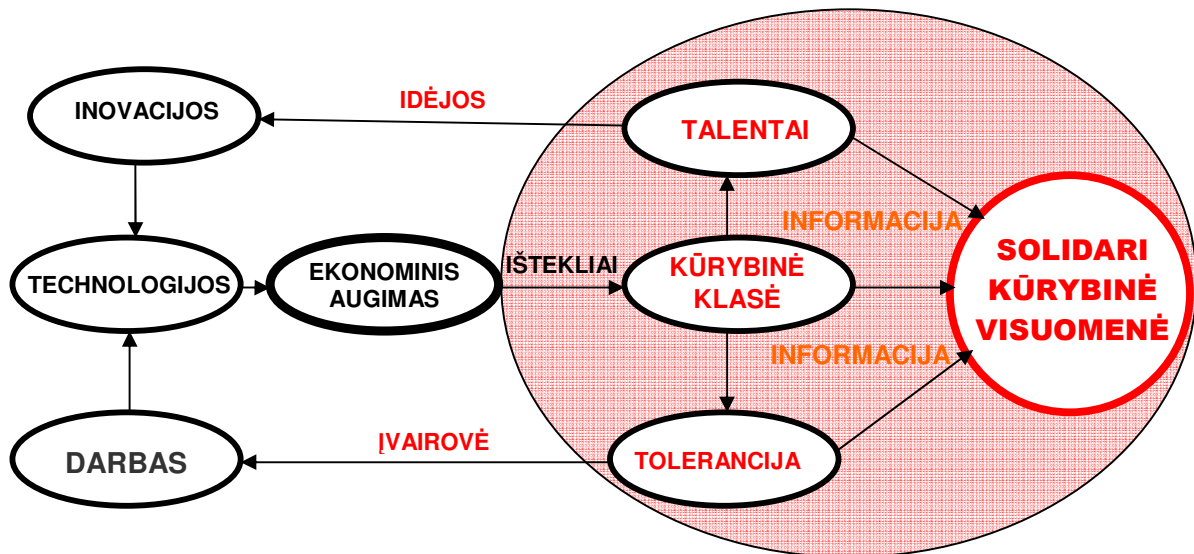
Stambaus masto mokslo-technologijų kūrybinė veikla, problemų naujų sprendimų paieška – kūryba, reikalauja didelio kiekio įvairių sugebėjimų žmonių darnios veiklos, slopinant konkurentinius ir plėšrūniškus santykius, ir skatint partnerinius simbiotinius – kooperatyvinius ryšius. Reikia, kad įvairios idėjos susijungtų į naują kokybinį sprendimą. Organizuotų sistemų teorija parodo, kad: konkurencija negali sukurti kokybiškai naujų technologinių, bet sugeba tik maksimaliai išstobulinti jau esamas; naujos technologinės kokybės sukuriamos kooperatyviniais sambūvio ryšiais (vienos idėjos pildo kitas); o plėšrūnas plėšrūnas-auka sisteminiame sambūvyje gali virsti valdytoju (regulatoriumi, valdžia), kai jis specializuojasi efektyviai gauti, perdirbti, siųsti ir gaminti informaciją – t.y. valdyti. Jei plėšrūnas to nedaro, ar nesugeba to daryti, jis tampa parazitu ar net sistemą žlugdančia dalimi. (D. Kirvelis, 1998, 2007). Kūrybiškoje organizacinėje struktūroje turi vyrauti kooperaciniai santykiai, vidutiniškai plėšrūniška prigimtimi pasižyminti valdžia ir silpniausiai veikti konkurentiniai ryšiai. Todėl formuojant mokslo-technologijų kūrybinius centrus būtina surinkti ar išugdyti geranoriškai tolerantiškai įvairiausioms nuomonėms nusiteikusius kuo įvairesnių sugebėjimų talentingus žmones. Tai jau kūrybinės etikos ir edukacijos problemos, kurių ištakos slypi I. Kanto etinio imperatyvo formulavime – neokantinėje variacijoje. (I. Kantas, -1785, liet.1980: Ė. Fromas, - 1976, liet. 1992, 2005).

Tokiu būdu, kaip rodo įvairios mokslo teorijos, kūrybinė visuomenė, kurios tikslas – informacijos – naujų problemų projektų (idėjų) gamyba, reikalauja solidarių santykių vyravimo joje. Gi industrinėje visuomenėje, kurios tikslas materialijų vertybių ir pelno gamyba, esant išteklių ribotam kiekiui, visada vyrauja konkurencija, kuri per monopolizacijos tendencijas (Gauzės dėsnį biologinėse sistemose) slopina naujų kokybinių technologijų atsiradimą. Visuomenei pereinant iš industrinės į kūrybinę, tenka keisti visuomeninių santykių etiką – iš konkurencinės, į kooperacinę, nes kūrybinės visuomenės tikslas – originalus ir efektyvus problemų sprendimo projektas (idėja), ekonominis efektyvumas paliekamas antrame plane.

R. Florida kūrybinės klasės veiklos tikslu laiko visuomenės ekonominį augimą. Kūrybinės visuomenės formavimo tikslas – kuo didesnė žmonių dalis išugdyta susirasti savas įgimtas kūrybines galias, jų sferoje gauti kuo aukštesnį išsilavinimą ir gyventi-dirbti šioje srityje savame krašte. Ekonominis augimas, kaip ir viena kūrybinės veiklos šaka, kaip ne svarbiausia, bet būtina visuomenėsveikla - visuomenės kūrybingumo ugdymui reikalingų išteklių kūrybinės klsės bei visuomenės veiklai gamyba. (Žiūr. 2 pav.)

Svarbiausia – idėjų strateginių problemų sprendimams gamyba – strateginė kūryba - strateginės informacijos gamyba. Formuojama kūrybinė klasė grįžtamaisiais poveikiais per tolerancijas įvairovei bei darbui, ir talentų generuotas idėjas bei inovacija, nuolatina kuria naujas technologijas esamų ir iškylančių problemų sprendimams. Kuo didesnė visuomenės dalis įsijungia į kūrybinės visuomenės veiklą pagal savas individo įgimtąsias kūrybiškumo savybes, tuo visuomenė tampa labiau kūrybiškesnė, o t.y. adaptyvesnė kintant

aplinkos sąlygoms. Tuo didesnei visuomenės žmonių daliai būtų galima taikyti pilnaverčiai laimingų žmonių – kūrybinei klasei priklausančių asmenybių.

2 pav. Kūrybinės visuomenės formavimo schema – realiai taikytinas Lietuvos solidarios visuomenės kūrimo kelias per technologinę kūrybą, kūrybinę klasę, į kūrybinę Lietuvos visuomenę. (D. Kirvelis, 2009)

Jei Lietuva bus solidari ir kūrybiška – neišvengiamai ji bus ir “žalia”, nes visuomenėje vyraujant kūrybai – labiau vyraujant informacijos, bet ne materialiujų vertybių gamybai, kuriantiems žmonėms tampa svarbi aplinka, sveika, įvairi ir vešli visavertė gyvoji gamta. Mokslo-technologijų kūrėjas, sistemiškai mastantis žmogus, gerai supranta, kad sveika ir vešinti, jį supanti gyvoji gamta, yra jo ir visų žmonių sveikatingumo ir kūrybingumo pamatas. Gobšumas materialiosioms vertybėms, noras jas kaupti, traukiasi į antrąjį siekių planą, į pirmąjį planą išėina tikslas – rasti kuo originalesnę, efektyvesnę problemos sprendimo idėją, sukurti jo įgyvendinimo projektą, matyti jo įgyvendinimą bei vaisius. Sėkminga mokslo-technologinė kūryba tampa didžiausiu malonumu – vadinamu laime. Tai ir yra solidarios kūrybinės visuomenės esmė – Žmogaus ir Gamtos harmonija.